

סוף זמן קר"ש

עש"ק מטו"מ

8:44

עש"ק דברים 8:47

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בנדוי הוא כל ההוא יומא
(זוה"ק בלק קפ"ז)

מבני עינינו התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ב"ה

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת מטו"מ

מוס' מכות ד. עד ו.

פרשת דברים

מוס' מכות ו: עד ח:

אמילי אילי סרק (פסוטי עם אמ קובע
ענין לתורה) עתידין ליתן פירות (וכו)
לפירות טובות ביום תלמודי (הכבוד)
מדידי רבני שליט"א שמה"ק תשס"ט

כ"ה תמוז תשס"ט

מטות-מסעי

שנה י"א גליון ל"ה (תע"ב)

גודל מעלת השלום

נחנו נעבור חלוצים. מסורה ג' פעמים נחנו, כלנו בני איש אחד נתנו (בראשית מ"ב י"א), נחנו פשענו ומרינו (איכה ג' מ"ב). י"ל אם נחשב אותנו כלנו לבני איש אחד, ושלום ואחדות במחנותינו, אזי נוכל לעבור חלוצים לפני אויבינו באין פגע לנו, אפי"פ שנחנו פשענו ומרנו, כדאי במדרש רבה (בראשית ל"ח, ו') חבור עצבים אפרים הנח לו (הושע ד' י"ז), אפי"פ עובדים ע"ז אם שלום ביניהם או אין פגע רע ביניהם ואין מדת הדין יכולה לשלוט בהם.

החכם סופר, בשידור מען

בלתי אל ה'

החלצו מאתכם. ההכלל הוא דישאל עם קדוש צריך להיות רק בה' מבטחם בצאת ישראל למלחמה, ולא חרוב וחנית וטוס מוכן למלחמה ושום דבר גשמי וטבעי בלתי אל ה' לבדו עיניהם. והוא שזורים והזהירים החלצו רצה לומר התפשטו והסירו לבבכם מזה שיש אתכם אנשי חיל ואנשים לצבא, התפשטו ממחשבה זו לגמרי רק ויהיו על מדין בבטחון בה' לבדו. והוא לתת נקמת ה' במדין או תוכלו להם בוודאי, והבן היטב ויכנסו הדברים בלבך כי בכל דבר צריך להיות כן ובכל דרכיו משכיל יחשוב כן ויאמר כן בלבו ועל ידי זה יושע בה' תשועת עולמים.

נעם נגידים

כאדם המלשין

וימסרו מאלפי ישראל וגו'. מאי לשון וימסרו. אכן הענין הוא, כי ה' אמר נקום נקמת ב"י ומשרעה"ה לא רצה שינקמו ב"י נקמת עצמם רק אמר לנקום את נקמת ה' במדין. לזה אמר "החלצו מאתכם היינו שתוציאו א"ע מלנקום נקמתכם. והנה כאשר לזה צריך להיות צדיק וחסיד שיהיה כוונתו רק לכבוד ה'. וכל אחד מישראל הסתיר א"ע לאמר מה אני נחשב לקנא לכבוד ה'. והחברים מבי"א אשר ידעו על איש אחד שהוא ירא ה' באו אל משה והגידו לו שזה הוא צדיק גמור. ע"כ אמר הכתוב לשון וימסרו הוא לשון מסירה כאדם המלשין על חברו נקרא מסור.

אהוב ישראל, לקיטום

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה', י"ל כי משה דבר לבי"א על ראשי המטות שירגילו בני ישראל עצמם לאמר על דברת ראשי המטות זה הדבר אשר צוה ה', י"ל כי כל היוצא מפי השופט, יהיה בעיני עם ה' כאלו ה' צוהו לעשות כן כי מסתמא רוח ה' נוססה ברועה צאן קדשים וק"ל. [תקס"ג].

חכם סופר

לשם שמים

אלה מסעי בני ישראל וכו'. י"ל הדכתוב משבח הכנס"י. דבאמת אף שהיו זרע ישראל בגלות מצרים בשיעבוד גדול שיעבוד הגוף בעבודה קשה בחומר ובלבנים המפרכת ומשברת את הגוף. עכ"ז כשנאלו ויצאו שם לא היה עיקר השמחה

שלהם על שיצאו לחירות משיעבודם הקשה רק עיקר שמחתם היה על אשר שבגלות מצרים היתה גם השכינה הקדושה עמם וכל מרכבה הק' ופמליא של מעלה. כנודע מזה"ק פרשת שמות על פסוק בני ישראל הבאים מצרימה עיי"ש. וכמבואר לעיל פרשת שמות, והיו אז שמחים ביציאת מצרים על הוצאת הקדושה. היינו השכינה כביכול וכל צבא מעלה מן הגלות והשיעבוד ונתרומם קרן הקדושה. וה"ש אלה מסעי בני ישראל כו' לצבאותם, היינו דעיקר יציאתם ממצרים בעצמם לא היה חשוב בעיניהם. כ"א מה שכל צבא מעלה צבאות ה' יצאו עמם. מזה נהנו ושמוחו. ולא על שנפטרו משיעבוד גופם גלות הגשמי. והוא עובדא גדולה יקרה ונכבדת. ומאוד היה חביב בעיני השי"י זה השמחה ומחשבה טובה של זרע ישראל. ולזה ויכתוב משה את מסעיהם כדי לחבבם בעיני השי"י מחמת שזאת המסע והיציאה מארץ מצרים היה רק לשם שמים ולא כוונת להנאת עצמם. והבן כ"ז היטב.

אהוב ישראל

נקום נקמתם

וידבר משה אל העם לאמר וכו'. פי' רש"י אפי"פ שמעו שמינתו תלוי: דבר עשה בשמחה, וצ"ל מאי חידוש הלא אם יעבד ולא יצא למלחמה מי"מ ימות בע"כ דיד"י גם מה שפירש אצ"כ וימסרו להודיע שבחן וכו' עד שלא שמעו במיתתו אמר עוד משט וסקלונו וכו' וצ"ל א"כ נראה אינם חביבים עליהן, נ"ל דאם מלך יקום נקמת עמו אין רא"י שאוהב אותם ונוקם נקמתם בשביל שהרגו בהם, רק שנוקם בשביל עצמו באשר אין מלך בלא עם ועבדיו מוכיח ושל עצמו נוקם, ורצה ה' כי יתודע לישראל כי עשה הכל לטובתם ולא לעצמו, ולכן תלה ה' מיתתו אחר מלחמות אלו, ומי"מ יקום בשונאיהם נראה שלא להנאת עצמו כי אין לו תועלת בזה שמיד ימות אלא מאהבתו לישראל נקם נקמתם והוא נקום נקמת בני ישראל ולא נקמתן ואחר תאסף אל עמך ואין לך בו תועלת והיינו רבותי שעשה משה בשמחה הגם שאין לו תועלת רק לאהבתו לישראל עשה ומאחר שנתודע להם אהבת משה הוסיפו אהבה ולכן וימסרו בע"כ וק"ל.

כתב סופר

כנגד כל העם

וישלח אותם משה כו'. אותם ואת פנחס כו'. פירש רש"י מגיד שפינחס ה"י שקול כנגד כולם. נראה לפרש ענין זה לפי שהמלך כנגד כל העם כדאיתא בכמה דוכתי ולקמן פירש רש"י דע"י פינחס נהרגו מלכי מדין ובלעם לפי שהפריחו את עצמן ע"י כשפים ופנחס הראה להם את הציץ שה"י בידו הרי עש"י פנחס נהרגו המלכים. וע"י אנשי הצבא נהרגו העם. נמצא שה"י פנחס במה שנעשה על ידו שקול כנגד מה שנעשה ע"י כל אנשי הצבא כנ"ל לקרב ענין זה אל השכל.

חרי"ה תורה

מעשה רב

הדבר תלוי בו

עד מות הכהן הגדול. תלה הדבר דוקא במיתת הכהן הגדול, אפי"ל הכוונה בזה עממי"ש בסי' נוצר חסד על פרקי אבות פי"ד ממורי זודי הגה"ק מקאמארנא זצלה"ה על המשנה הגס לבו בהוראה וכו' שמי שיי"ל אמונה בהשי"י ידע שכל טענות ושאלות שבא לפני המורה בודאי הוא החייב בדבר שאם ה"י צ"ג לא ה"י בא לפנינו כזה ולא ה"י אירע בעיר שום דבר, כמו שהצדיק החסיד [הוא אפי"פ] אהרן משה אבי"ד דק"ק בענדן בנו של הגה"ק מהר"ר אהרן אבי"ד דק"ק אמשטרדם אחיו של הגה"ק מהר"ר אלעזר אבי"ד דק"ק אמשטרדם גיסו של רבינו אלימלך מליז'ענסק זצוקלה"ה אמר קודם פטירתו ששליש שנה ה"י רב ולא אירע שאלה בפסח ולא שאלה מעניני תערובות או"י"ה ולא שריפה נפל בעיר ובזה פי' דברי התנא הגס לבו בהוראה מתמה עליו התנא שוטה היאך יהי' זה רשע וגם רוח שהרי בכ"ז אתה הוא החייב מה שאירע השאלה א"כ רשע וס רוח, וע"ז כתב כאן שעל הכ"ג הדבר מוטל.

רוא דמאיר, על הפענח רוא, פלי"ה

כל אדם עובר מ"ב מסעות

פעם אחת עבר במקומי איש צדיק אחד והלכתי אליו לתת לו שלום ולהתענג עמו, והיה אז באישון לילה, וראיתי שהיה שוכב על גבי ספסל ובגד החורף שלו מראשותיו, ושאלתי מדוע מר לא יניח את עצמו על גבי כרים וכסתות, ואמר לי אל תתמה על החפץ, כי למה נזכרו בתורה בפרשת מסעי המי"ב מסעות שעברו ישראל במדבר, הלא התורה נצחית והוא בכל תע, ומה ללמוד בזה עתה, אלא שבאמת הדבר הזה הוא בכל תע, שכל אדם מישראל אם יחשוב הקורות והרפתקאות שעברו עליו כל ימי חלדו יראה כי עובר במשך ימי חייו מי"ב מסעות, וכן פעם יסע אדם במרכבה ופעם בעגלה טעונה, פעם שוכב במטה מוצעת ופעם שוכב על גבי ספסל, כי מכל המי"ב מסעות עובר בהם כל אדם חי בכל יום תמיד.

מבשר טוב

לא לומר דעה

לטוב בעיניהם תהייה לנשים. בעיני שידוכין, אמר הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זצ"ל (כמדומה בשם רבינו הק"ל מלובליץ זצוק"ל) שאין לומר שום דעה בשום שידוך, רק כפי שיושב בעיני המחזנתים והזוג, ואמר, שמפורש בתורה כן שאמר השי"ת לבנות צלפתא, לטוב בעיניהם תהייה לנשים ומדוע לא אמר למי ינשא, ועל כרחך שאין לומר בזה שום דעה.

נחמד מזה, בסוה"ס

הגליון הזה נתגרב לע"נ הרה"ח ר' יחזקאל צבי ב"ר דוד שלמה ע"ה נפטר כ"ח תמוז

הגליון הזה נתגרב ע"י הרבני החשוב מו"ה מאיר צבי גרינבוים הי"ו לע"נ אביו הרה"ח ר' יודא ארי' ב"ר מאיר צבי ע"ה - נפטר כ"ט תמוז

מסופר מפי מגידי אמת שא"י הישמח משה זלה"ה היה לבוש בגדי שבת גם בימות החול, ופע"א שלח אליו הרה"ק בעל עטרת צבי זלה"ה אגרת שלומים וכתב לו בין התוארים שבת דכולא שנת, וכאשר קרא א"י זלה"ה המכתב ענה בשחוק קל על שפתי "אה הנה נודע לוי" כדי להעתיק בזה מסי גדולת יהושע (ישח"ק אות כו) בשם הגה"ק מנאסויד זצ"ל. פעם בא סוחר להרבניית של מרן הגה"ק הישי"מ זי"ע שתקנה ממנו משי לבן, ושאלה הרבניית בעצת קדשו של הישי"מ, ועה ע"ז, אצינעט האב איך געהערט אויסרופן אין הימל אז איך זאל גיין מיט א ווייסע בעקיטשע, וע"כ ברודאי תקנה ממנו, ע"כ.

משבת יונקים לכל ימי השבוע

במדרש (ילקו"ש רמז רצ"ה) זכור מלפניו ושמור מלאחריו. נ"ל כי התעוררות דבר חדש נקרא זכירה, שמזכיר ומעורר אותו דבר, ובפרט אם כבר היה אותו דבר וחוזר ומעורר, מה שאין כן כשרוצה בדבר שכבר יש כאן שלא ילך, נקרא שומר ששומר אותו שיתקיים. ועל פי זה מבואר המדרש הנ"ל, כי מבואר במסכת גיטין (דף ע"ז ע"א) כי מרביעי ואילך נקרא קמיה שבתא, ומיום ראשון עד יום ד' נקרא בתר שבתא, וידוע מהרא"י שמרביעי ואילך יעורר קדושת שבת הבא, עד יום ג' ועד בכלל ישאיר מקדושת שבת שבער. ועל פי זה מבואר המדרש הנ"ל, ודוק. ובהו יבואר החרוז (בזמירות של שבת) שומריו וזוכריו המה מעידים כי לששה כל ברואים ועומדים, דלכאורה ה"י לו לומר כי בששה כל ברואים, ואומרו לששה הוא משולל הבנה. אבל הענין הוא, כי הטעם שצריך לשמור קדושת שבת העבר ולזכור קדושת שבת הבא, הוא מפני ששבת הוא מרכז האמצעי, וממנה יונקים כל ששת ימי המעשה, והנקודה האמצעית היא קיום הששה, כמבואר היטב בראשית חכמה (שער הקדושה פרק ב') בארוכה, וכדכתב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ופירש באור החיים שהיו העולם רופף ורועד, וכשבה שבת עמד בקיומו, וז"ש (שמות כ יא) וינה ביום השביעי, וזה מעמיד העולם עוד ששה ימים, כי שבת הוא נפש העולם, עיי"ש, ובפרשת בראשית בארוכה. וזה שאמר שומריו וזוכריו, היינו הממשיכין קדושת שבת מלאחריו ומלפניו, המה מעידים כי לששה, ר"ל כי רק על ששה ימים כל ברואים ועומדים, ואחר כך היה העולם כלה ונפסד, אך בבא שבת חזר לבראותו ולאינתו שהוא עיקר קיום העולם. (ישמח משה, סו"פ יתרו)

כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים ש נא' אז תתענג וכו' נחלת יעקב וכו'. ונ"ל דהלא חלק ה' לכל אומה ארצו במצרים וברבוליו. וא"כ שורת הדין נותן שלא יגע שום א' במה שמוכן לחבירו, רק איתא במסי ב"ק, ראה ויתר גוים וכו' הופיע מהר פארן, כיון שלא רצו לקבל את התורה הופיע וגילה ממונם לישראל, ע"כ. והנה המחללי שבתות יש להם אמתלא שהוא מחייבים ופרנסתם, והנה א"כ ה' חרבך תחיי א"כ הוא מחייבים, וכן לשאר ה' אמתלא, א"כ אין להתיר ממונם. ועפ"י מבואר דמי שאין שומר שבת א"כ אסור ליגע חוץ למיצר, משא"כ השומר שבת. והבן כי נכון הוא בסי"ד. (ישמח משה, יין הרקח שבת ק"ח).

בשלש סעודות נעקר היצר הרע מביהמ"ד בזמירות של שבת קודש (כאשר קבלה בידיו שהזמירות שנתפסו בישראל נאמרו ברוח הקודש), ראותו כי כן אדומי העוצר יחשוב לו בבצרה גו', אהבו את ה' כל חסידיו אמונים נוצר, והוא מיוסד על מאמר חכמינו זכרונם לברכה (מכות י"ב עמוד א') ג' טעותים עתיד שרו של אדום לטעות כו'. אבל יש להבין לענין מה יסודו זה בזמירות, וגם

היקולא דידיקיא

הגה"ק בע"ל ישמח משה זצ"ל
כ"ה תמוז תר"א

מה ענין הסמיכות לזה אהבו את ה' וכו'. והנ"ל, כי יש להבין מאחר שאנו מזמרין זה מדי שבת בשבתו, והשטן הוא יצר הרע עומד ושמועו, באיזה אופן יתקיים הוא חז"ל שעתיד הוא לטעות. ועל כרחך צריך לומר על דרך שכתב הגאון (בעל זרע יצחק במסכת מכות) כי בשעת מתן תורה היה סיבה לשלחו לכל יהא שם. ולבעבור זה לא נישנה לאו דגיד-הנשה. כמו כן אני אומר, כי בעת ישראל מזמרין יחשוב לו בבצרה כו', הנה סיבה מאת השי"ת לשלח את השטן היצר הרע לכל ישמע זאת, למען יתקיים מאמרם ז"ל כי עתיד לטעות. וזה שישדו בזמירות מאמר חז"ל, ראותו כי כן אדומי העוצר יחשוב לו בבצרה וכו', ובדואי בשעה שמזמרין אותו, סיבה מאת השם לשלוח את השטן הוא היצר הרע, וכיון שהוא איננו אז באותו שעה, הנה העת והעונה אהבו את ה' כל חסידיו, כי הוסר המונע והמעכב כי אמונים נוצר, כלומר, מה שישאל מאמינים, נוצר ה' שיתקיים כמאמר חז"ל, והיינו על כרחך בשלוח את היצר הרע באותו שעה, לכן אתה אהבו ה' כאמרו. וזה שישדו אותו בזמירות והבן. וזה ענין נפלא בסי"ד. (ישמח משה, ברכה)

אזהרות יקרות

עוד שמעתי שמחללין שבת ויום טוב במכירת המשקים בוורטסהוי, וכבר הודעתי כמה פעמים, כי המחלל שבת אפילו באיסור דרבנן, מבואר בפוסקים דהוי כמומר לכל התורה, על כן חללה למכור שום משקה בעצמו, ואפילו על ידי גוי אסור, רק באם שימכור להגוי המשקה ערב שבת מה שימכור הגוי בשבת בקנין כסף שקורין דראנגעלד ובתקיעת כף שקורין האנד שלא, ושניהם צריך דוקא כדי שיהי' להגוי קנין גמור. וימכור לו בפחות מעט ממה שמוכרים על השענק, כדי שיהי' להגוי רווח, ויוקוף הדמים על הגוי במלוה, וגוף המשקה הוא של הגוי כי כבר נמכר לו במכירה גמורה מערב שבת. וחיוב על כל אחד מישראל שידע בחבירו שמחלל שבת, להודיעני מכאן ואילך, ואל אשא פנים לשום אדם, ומי שמניח לגוי לעשות מלאכתו בשבת, ומכל שכן אלו המניחים לעשות מלאכה בהמתם בשבת, העושים כן עוברי עבירה הן. וכן יזהרו שלא יניחו למשרתת ערלית לקצור שום דבר מהמחומר, כגון שחת שבת, ועשב להאכל לבהמת ישראל, וכן יזהרו שלא יבערו אש בלילי שבת כדי להחם מים להדיח את הכלים אחר אכילת ליל שבת, אבל ידחו את הכלים בחמין שהוחמו מערב שבת.

גם יזהרו למחות לבתולות ונערים שלא לחוף ראשם שלא לסרוק את השער בשבת, שאי אפשר שלא ישורו את השער כלל, והוי פסיק רישא ואסור, ויש בכל שער שמשיר חיוב סקילה וכתר. וגם בחפיפות הראש בלא סריקה יש גם כן איסור חסיטה. ומה שמקלעין את השער בשבת, הוא עון גדול מאוד. דהוי המסרק אסור לטלטל אפילו בטילטל כל שהוא, דהוי מוקצה למלאכת איסור, רק יסרוק מערב שבת, אונד אויף גלעטטען אונד צו פלעכטען הכל מערב שבת, ויעטפו ראשם בלילה, שלא יתקלקל כל כך אם ירצו. ובשבת לא ישאו המסרק על ראשם. וגדר גדול יש בדבר שלא ישא המסרק על ראשם, דאי לא הא לא קיימא הא.

הלכות שבת חשוב יותר מן הכל, דהא אמרינן (תניגה י.) מקרא מועט והלכות מרובות זה הלכות שבת שהן כהררים התלויים בשערה. (ישמח משה, ויקהל) ראוי להמשיך קדושת שבת לכל השבוע, ויותר יתכן לעסוק בכל יום בהלכות שבת. ששה סגולות הן המכפרת עון ואלו הן וכו', להיות זהיר בשמירת שבת בכל תנאיו ובכל קדוקיו, דהיינו ללמוד הלכות שבת ביגיעה רבה כדי שביין היטב, ולחזור כמה פעמים כדי שיהיה בקי בכל הדינין. (הנהגות טובות מבעל ישמח משה זלה"ה סעיף ד')

כל בעלי תורה יקבל על עצמו ללמוד הלכות שבת בהתמדה ובסקידה. (ישמח משה, מתוך דרשה לר"ה אות י"ג)

מנהג הישי"מ בסעודות שבת קודש

בספר ברכת הבית (שער ט"ז סעיף מ"ח, ס"ק מ"א) כתב זו"ל ובשבת נכון לדבר על המחיה, ולהפסיק מעט שיצא לחוץ לעשות צרכיו וכדו', ואח"כ יטול ידיו, ואם לא נזכר לברך על המחיה עד שנטל ידיו, אסור לו לברך על המחיה תוך הסעודה עכ"ל, ובהערה אות מ"ג כתב שם זו"ל, ובשבת נכון הדבר לברך על המחיה כדי להרבות בברכות, ומ"מ משום חשש ברכה שא"צ, יפסיק מעט וכו', וכ"כ בא"א מהגה"ק מבוטשאטש שכן היה נוהג, וכן קבלתי מאדמו"ר הקדוש [הגה"ק בעל ייטב לב] זצוקל"ה שכן היה נוהג זקיניו הקדוש מאוהעל עכ"ל.

אכילת הדגים

בספר דרכי הישר והטוב (להרה"ק מליסקא זי"ע) דף כ"ג זו"ל, הדגים אכל בסעודת שחרית אחר האכילה קודם ברכת המזון, ואמר שגם הרב הקדוש מוהר"ם ט"ב ז"ל (בעל הישמח משה) עשה כן עכ"ל.

רעוא דרעוין

המנהג אצל רבונ"ק לבית סיגוט ולמעלה בקודש עד רבנ"ק בעל הישמח משה זצלה"ה היה, להשתמש בסעודה בעידן רעוא דרעוין כבוס של זכוכית דווקא, משום זכר לאלב על פטירת רבש"י משה רבינו ע"ה. (זמירות דברי יואל, דף רכז) אחרי סיום אמירת התורה וזימרו הפיוט אל מסתתר, הביאו נרות דולקים והעמידום על שלחו הטוהר - של רבונ"ק מאיהעל ומסיגוט. ורבנ"ק בעל ישמח משה זצלה"ה הקפיד שלא להדליק את הנרות של אחר אמירת התורה בתוך פמוטים של כסף, רק בימעשענע' פמוטים (של מתכת), משום שאז הוא זמן פטירת משה רבינו ע"ה, על כן אינם מדליקים בשל כסף.

ובעיר סיגוט יע"א הדליקו בכל מוצאי שבת קודש עד המלחמה העולמית השניה באותם פמוטים אשר העמידו על שלוחנו של רבנ"ק משה איש האלקים זיע"א. (זמירות דברי יואל, דף ר"ט) כשחל ראש חודש במוצאי שבי"ק, היה מנהגו של רבנ"ק בעל ישמח משה זצוק"ל לאכול כזית חלה גם בלילה קודם ברכת המזון, ואמר רצה וגם יעלה ויבא בברכת המזון. (דרכי הישר והטוב. זמירות דברי יואל, דף רכח)

להבדיל על חלב

הערוך השלחן סי' רפ"ט ס"ה כתב, נלע"ד דאם אין שום משקה יכול לקדש גם על חלב וכו' עכ"ל, וכ"כ בספר עובר אורח הנ"ל זו"ל, במדינות שגם השכר בדוחק, אולי יש להתיר להבדיל בחלב וכחסובריכם, עיי' שעי"ת והרבה נוהגים כן, וצ"ע למעשה. ובירחון תל תלפיות (אייר תרע"ט סי' צ"ד) דן בזה הרה"ג ר"י וועלץ, והעלה צדדי היתר להתיר להבדיל על חלב קאווע וט"י, וכתב שם שהעיר לפניו ת"ח זקן, שזקיניו היה מבי דינא רבתי, דהגה"ק בעל ישמח משה נהג כן תמיד להבדיל על כוס חלב עיי"ש.

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרשת פינחס תשס"ט לפ"ק - בעמלעהעם

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, פירש"י ז"ל לפי שהיו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. ונתקשו המפרשים מאי נפקא מינה מכל ענין היחוס, וממה נפשך אם עשה כדת והכלכה מה בכך שהוא בן פוטי, ואם עשה שלא כדת מה יועילנו אם הוא בן בנו של אהרן הכהן.

וי"ל בהקדם הא דפליגי הראשונים בדין מצות קידוש השם, שיטת הרמב"ם (הל' יסוה"ת פ"ה ה"ד) שכל מי שנאמר בו יעבור ואל יהרג אם נהרג ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו, ושיטת התוס' (עבודה זרה כו: ד"ה יכול) והרא"ש (עבודה זרה פ"ב ס' ט) שאם רצה להחמיר על עצמו אפילו בשאר מצות רשאי. וכתב א"ז זללה"ה בקדושת יום טוב בפרשה זו, שלזה ביוז השבטים את פינחס, כיון שמסר עצמו על מצוה קלה שאינו מחויב בה, כי באמת הלכה היא ואין מורין כן (סנהדרין פב.), והיה מתחייב בנפשו לפי שיטת הרמב"ם ז"ל שאינו רשאי לעשות כן, עכ"ד.

אך יש להביא ראיה לשיטת התוס' שמותר למסור נפשו אף כשאינו מחוייב, דבמס' סנהדרין (דף עד:): בעו מינה מרבי אמי, בן נח מצווה על קדושת השם או אין מצווה על קדושת השם, ופסק הרמב"ם (הל' מלכים פ"י ה"ב) שאין מצווין על קדוש השם. ואם כן לשיטת הרמב"ם דמי שאינו מחוייב בקידוש השם אסור להחמיר על עצמו, לכאורה קשה איך מסר אברהם אבינו עצמו למיתה והשליך עצמו באור כשדים אל תוך כבשן האש על קדושת השם (ב"ר פל"ח ס"ג), הלא קודם מתן תורה היה לו דין בן נח, ואיך מסר נפשו על קידוש השם, ועל כרחק כשיטת התוס' דאף מי שאינו מחוייב אם רצה להחמיר על עצמו רשאי.

ולוה אמר וירא פינחס ויקח רמח בידו, וכתב האלשיך הקדוש (ס"פ בלק) ויקח רמח בידו, הוא זכות אברהם שעולה רמ"ח, ע"ש לפי דרכו. וי"ל הכוונה כי פינחס לקח לעצמו ראיה מאברהם אבינו שמסר נפשו על קדושת השם גם כשלא היה מחוייב בדבר, ומוזה ראיה לשיטת התוס' שגם מי שאינו מחוייב אם רצה להחמיר על עצמו רשאי, ולכן ויקח רמח בידו ונכנס במקום סכנה למסור נפשו על קדושת השם.

והנה כתב במשען המים (פ' ואתחנן) כי קרח יצא לחלוק על משה ואהרן, משום דסבר שהם נולדו בפסול, שעמרים לקח יוכבד דודתו (שמות ו כ), אך איתא בגמרא (סנהדרין נח:): דיוכבד הוי דודתו מן האב ולא מן האם, ודבר זה מותר לבן נח כמבואר שם בגמרא ורק לישראל אסור, אלא קרח סבר שהיה להם קודם מתן תורה דין ישראל, ולכן יצא לחלוק על משה ואהרן, ולוה אמר כי כל העדה כולם קדושים, שנולדו בכשרות ואין בהם פסול, ואם כן מדוע תתנשא על קהל ה', אחרי שנולדתם בפסול, הא אמרין (בבא קמא פח.) שום תשים עליך מלך מקרב אחיך (דברים יז טו), ממוכתר שבאחיך, ומדוע תתנשא, עכ"ד.

ובזה יתבאר דברי רשיו"ל, לפי שהיו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל, כי השבטים היו

עתה היום, ראה הם נטפלים אתנו במצוה זו, וגם בזה שהם אתנו אנחנו פה היום, כודאי ישמע ה' את שועתנו ויקבל ברחמים וברצון את תפלתנו כיון דצדיקים הם בינינו, וזה שאנו אומרים וזכרנו בזכרון טוב לפניך, ופקדינו בפקודת ישועה ורחמים על ידי תפלתנו, ואמר הטעם ותראה לפניך, היינו ראייה ממש אפילו בלא זכירה, כי גם היום הוא העקידה שקדק אברהם אבינו את יצחק וכו', עכ"ד.

ובדרך זה יש לפרש מה שכתב בבני יששכר (מאמר ד אות ד) בענין מצות תוכחה, הנה המוכיח בשער בת רבים הן ליחיד הן לצבור, הלא ירתע לאחוריו המוכיח ויאמר אם לא ישמע הנוכח לדברי עונשו ככל ומכופל, והנה מורא יעלה על ראש המוכיח פן לא יקבלו תוכחותיו ויגררו תקלה ח"ו, יהיה גם לו כמו חטא שוגג שצריך כפרה כי כל מי שחטא חבירו על ידו הוא נענש על ידו כדמוכת מדברי חז"ל (סנהדרין צה.), ולהמיר המורא הזאת מראש המוכיח, אמר הכתוב במצות תוכחה (ויקרא יז יט) הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא, הנה הבטיח השי"ת בתורתו שעל דבר זה לא תשא חטא, כיון שכתורה עשית לקיים מצות עשה הוכח תוכיח, עכ"ד הנפלאים.

אמנם מקום יש להתבונן הא מצות תוכחה לכל ישראל נאמר, ובשלמא בצדיקים ויראי שמים יש להם הבטחה שיהיו דבריהם נשמעים כמו שאמרו (ברכות ו:): כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים, ודברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, אמנם במה יבטח לב האדם הפשוט בשר ודם קרוין מחומר לומר דברי כבושין שדבריו יעשו רושם לטובה, הלא דבריו הקדושים של הבני יששכר נאמרו לכל אחד מישראל, ולא ניתנה תורה למלאכי השרת צדיקים קדושי עליונים, ומצות תוכחה נאמרה לכל אחד מישראל ואם כן לכל איש נאמר הבטחה זו שלא תשא עליו חטא, ומהיכן אנו זוכים לכח קדושה הלזו. אמנם י"ל הענין, כי מאחר שמשה רבינו הוא היה הראשון שקיים מצות תוכחה והוכיח את בני ישראל סמוך למיתתו על כל המעשים כמפורש בסדר משנה תורה, אם כן כח קדושתו של משה רעיא מהימנא קדישא נטפל עם כל אחד מישראל אשר במשך הדורות הבאים יאמר דברי תוכחה לחבירו, ומכח קדושתו של משה רבינו זוכה שיהיו דבריו מתקבלים על הלב לעשות רושם לטובה.

ויש לפרש בזה מה שהסמיך המדרש (דב"ר פ"א ס"ב) אל הפסוק אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, זה שאמר הכתוב (משלי כג כג) מוכיח אדם אחרי חן ימצא. הכוונה שעל ידי שאמר משה רבינו דברי תוכחה לבני ישראל, מוכיח אדם אחרי, גם כל אדם מישראל אשר יבא אחריו במשך הדורות יאמר דברי תוכחה, חן ימצא, יהיו הדברים ערבים לשומעיהם ויתקבלו על הלב.

ובדרך זה נראה לומר גם בענין תקיעת שופר שתכליתו הוא לעורר לתשובה כמבואר ברמב"ם (הלכות תשובה פ"ג ה"ד) ובטעמי רב סעדיה גאון ז"ל (ענין השני), ומצינו שהנביא מתמה ואומר (עמוס ג ו) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, ולכאורה מה הוא הפלא, האם יכול כל אחד להיות בטוח שתקיעת שופר שלו של איש פשוט יפעול פעולה הראויה לעורר לבב השומעים לתשובה.

מבזים אותו שלא עשה כדיון, מפני שלא היה רשאי להכניס עצמו בסכנה ולמסור נפשו על כך, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, ואהרן נשאר מוחזק בכהונה קודש לה', משום דהוי ממוכתר שבאחיך כי באמת היה להם קודם מתן תורה דין בן נח, ואם כן אף יש להביא ראיה מאברהם אבינו לשיטת התוס' שמותר למסור נפשו אף כשאינו מחוייב, ולכן גם פינחס הותר לו למסור נפשו גם במה שאינו מחוייב.

*

סעודת רעוא דרעיון

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, איתא בזוה"ק (דף ריג.) רבי אלעזר פתח ואמר (משלי א ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמן, אביך דא קוב"ה, אמן דא כנסת ישראל, מאי מוסר אביך, מוסר דא אורייתא, דאית בה כמה תוכיחין כמה עונשין, ובגין דכל מאן דאשתדל באורייתא בהאי עלמא, זכי דיתחון ליה כמה תרעין כמה נהורין. ויש להבין שייכות דרשה זו לפרשתן.

ויתבאר על פי דברי א"ז זללה"ה בתפלה למשה (מזמור צט) על הכתוב משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו קוראים אל ה' והוא יענם, כי מבואר בזוהר הקדוש (הובא בכתבי האריז"ל בספר הגלגולים פ"ה) דמי שעוסק באיזה מצוה מחיים נטפל ומצטרף אח"כ גם לאחר הסתלקותו לעוסקים בזו, ומכל שכן מי שהוא ראשון בזה שהוא שורש המקור, והנה משה שימש בכהונה תחלה כמבואר בגמרא (זבחים קא:), ואהרן הוא השורש על כן הם נטפלין לכהנים המבכרים, ושמואל הוא הראשון שהתפלל שלא לשום צורך רק לקדש שמו יתברך במה שיענה לו כאמרו (שמואל-א יב יז) הלא קציר חיטים היום, על כן הוא נטפל לקוראים בשמו והוא ביניהם ובודאי ישמע אל ויענם כיון שצדיק זה ביניהם, עכ"ד.

ובזה פי"א ז"ל זללה"ה בעצי חיים (ראש השנה אות כד) מה שאנו מבקשים בתפלה וזכרנו בזכרון טוב לפניך ופקדינו בפקודת ישועה ורחמים ותראה לפניך עקידה שקדק אברהם אבינו את יצחק וכו', דהנה אמרין בגמרא (ראש השנה טז.) אמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל, אמר הקב"ה תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאלו עקדתם עצמיכם לפני, ע"ש. ואם כן מבואר דעל ידי השופר הרי הוא כאלו עקדנו לפניו ית"ש, כי הם נטפלו אתנו במצות שופר, כיון דהראשון של העקידה היו אבותינו בזה אברהם ויצחק, ואם כן כמו שהקב"ה מעלה עלינו היום כאלו עקדנו לפניו, כן הקב"ה מעלה גם על אבותינו כאלו עקדוים הם לפניו גם

בשכילי הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל והיו למראת עינו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
להערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

בעזה"ש שיימונו כעת חלק גדול ממלאכת כיבוש וליבון ונתבאר הרבה דברים שנוגעים ונחוצים בזמנינו, ובמשך הזמן נתקבלו הרבה הערות והארות על הדברים שנתפרסמו, וכעת נפרסם חלק מההערות שקבלנו, והננו בזה להודיע עניינם פ"פ כי אפשר לשלוח הערות ע"י הפקס 845-781-7213 או על האי-מעיל kolel@gmail.com, גם אפשר למסור ההערות בעל פה על הטלפון 845-662-4936 והמערכת ישתדל להשיב על כל ההערה שמוגשת, ויה"ר שלא יצא מכשול מתחת ידינו.

המערכת

אל המערכת בשכילי הלכה.

ראיתי בגילון פ' אמור שכתבתם בענין איסור שיחה בגדים אם יש מראית עין שכיבסן, וכתבתם שטי"ש בעקש"ש מותר לשוטחן מכיון שאין מוכסין אותו אלא נותנין אותו לר"י קלינער, וע"כ ליכא מראית עין, ויש לעורר שלאחרונה מתחילין לעשות טי"ש בעקש"ש בלי ליינע"ג, ונעשה בעיקר שלא יזעזעו כ"כ, והם נתכבסין בוא"ש מאשי"ן כרגיל, וא"כ מין זה אסור לשוטחו כי יש מראית עין שכיבסן.

ויותר מזה שאולי גם שאר הטי"ש בעקש"ש הם יהי אסור, דקשה להבחין אם יש ליינע"ג או ליכא ליינע"ג, ואולי אפשר להכיר קצת מבחין, ע"כ פ' יש לדון בכל הדותר הזה. וכן סו"ט הוי"ן שלאחרונה יש הרבה מהם שניאים מבחין כמו בגד שא"א לכוסבם (שנעשה מצמר וכדומה) אבל באמת נעשים מפאליעטער ויכול לכוסבם, וא"כ יש בכל מנכסים מראית עין, וע"כ בכ"ז.

י.ה. ליכטענשטיין פסק"ק קרית יואל

תשובת המערכת: יפה הערת, ועכ"פ מין זה שיכול לכבסן בוודאי יש איסור של מראית עין.

-ב-

אל המערכת הנכבד "בשכילי הלכה" שע"י הגליון ממעינות התאחדותנו, שיו"ל ע"י חסידי סאטמאר, התקנה דייכם!

ראיתי בהלכות של פרשת אמור, בתוך הדברים שכתבתם "שדרייאני" רע"ק" דנו ככלי שמלאכתו לאיסור משום שמויחדת לשטוח עליו בגדים רטובים, וזה אסור לעשות בשבת, וע"כ אסור לטלול הדרייאני רע"ק, כי אם לצורך גופו ומקומו. ויש לי הערה ע"י, דלענ"ד כלי זה הוא כלי שמלאכתו להיות, כיון שאם תולה בגדים רטובין מערב שבת מותר להניחו שם במשך יום שבת, וא"כ הוא כלי שמויחד בין להיות ובין לאיסור, ובפ"ש שכמ"פ מניחין עליו גם בגדים "בישי"ם, שהיה מותר אף בשבת, וככה"ג דנו ככלי שמלאכתו להיות, ויש לי הרבה ראיות לזה, ולחכם יסיפיק הקיצור.

ובדרך כלל אני נוטה מאוד מההלכות שכתבתם, ובמיוחד אני מכיר טובה על מה שעוררתם שלא ישתמשו בשבת בסאלאש"ן שרגילים להשתמש בו בימות החול, אלא בסע"י סאלאש"ן, שזמן או אני מקפיד ע"י וגם שמעתי רבים שהתחילו להקפיד ע"י.

הרב י. י. וו.
מאנסי י"ו

תשובת המערכת: הנה מה שכתבנו דרייאני רע"ק" הוי ככלי שמלאכתו לאיסור, אע"פ שתולה לפעמים בגדים יבשים ואע"פ שלפעמים מונה שם מערב שבת, מכיון שעיקר השמיעו הכלי הוא לשטוח עליו בגדים רטובים, הרי זה דומה ממש לקדירה, שב' הרשב"א (בחדושי'ו למו"ש שבת דף קכ"ג ע"א ד"ה הא דתנן) דהוי ככלי שמלאכתו לאיסור מכיון שמויחד לבשל בו, אע"פ שלפעמים מונה שם מאכלים בלא בישול, ולפעמים מונה שם מאכלים מע"ש (כמו המשאלע"ט שמונה שם מער"ש) אפי"ה הוי כלי שמלאכתו לאיסור, ובפ"ש שכמ"פ מניחין עליו גם בגדים "בישי"ם, שהיה מותר אף בשבת, וככה"ג דנו סע"י ד"ה קודרם) ומדברי כולם מובא שדרייאני רע"ק דומה לקדירה שעיקרו מיוחד למלאכת איסור ודו"ק, ואם יש לכם ראיות נגד זה, נא להודיעו המראה מקום.

-ג-

לכבוד המערכת "בשכילי הלכות" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל יצ"ו.
היות שכתבתם פרטי דין שריתו זה כיבוס, ראיתי לעורר אתכם לכתוב דבר המצוי שנשלים בו רבים, והוא שיש פ"י"פ המונה על הקרקע ומתו מים על הגינה להשקותם, וכמ"פ ניתן מים על הסידורא"ק ובגדיו נעשו רטובים, ועובר על שיהיה מותר אף בשבת, ונא לפרסם שיש ליהרר בזה, וכמו שראיתם באיזה מאחרוני ומנני שהודרו ע"י.
בברכת צלח ורכב!

א. פריעדמאן

תשובת המערכת: יש"כ על ההערה, אבל באמת ליכא חשש בזה, כפי מה שנתבאר בדברינו, שמותר להרטיב בגדים דרך ללכות, וגם נתבאר שהבגדים שטרטבים בשעה שהאדם לבוש בהם מקרי דרך ללכות ומצא מותר לילך עם בגדיו תוך מים (כמ"פ בשו"ע ריש סי' ש"א ובסי' תרי"ג - וע"י במקור הדין ברא"ש יומא פ"ה סי' ד' ותוס' ישנים יומא ע"י ע"ב ד"ה עובר).

ואע"פ שבאופן שיש לחוש לשמא יסחוט יש בזה איסור דרבנן שלא להרטיבו, הוא דוקא כשהוא מקפיד על מימיו כגון בגד שטרטב הרבה ורועה שלא יסארו רטוב כ"כ, אבל בנידון דידן שבלאו הכי אינו רועה שירטוב עם הרבה מים ועיקר החשש על איזה טיפות הניתזין עליו, בזה א"צ לחוש שמט יסחוט, וע"כ ליכא איסור בזה, דו"ק.

~ המשך יבוא א"י ~

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

(המשך מעמוד הקודם)

אמנם לפי האמור יתכן כי מאחר שתכלית תקיעת שופר הוא להוכיח את העם להתעורר לתשובה, בכך כח קדושתו של משה רבינו שהוא היה הראשון המוכיח לבני ישראל, נטפל עם כל איש מישראל המקיים מצות תקיעת שופר, יהיה מי שיהיה, ומשה רבינו הוא המוכיח את כל השומע קול שופר לדורות עולם שיתעורר לתשובה, ולכן שפיר מתמה הנביא אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, כי איך אפשר במציאות שיתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, מאחר שנתעורר מכח קדושתו של משה רבינו. וי"ל ש מטעם זה חוקעין בשופר להזכיר עקידת יצחק כמבואר בגמרא ובשעמי רב סעדיה גאון ז"ל, וזה על קטוב אחד יסובב עם הטעם להתעורר לתשובה, כי כמו שהאדם זוכה בעת שהוא מוסר נפשו לה' שמסייעין אותו כחן של אברהם ויצחק, כמו כן נטפל בהתקוע בשופר כח קדושתו של משה רבינו, ובכחו לעורר לתשובה לבב השומעים תקיעת שופר בראש השנה.

וע"כ פי האמור יל"פ מה שנאמר לעיל מינה וירא פינחס ויקח רמח בידו, וכתב האלשיך הקדוש (סו"פ בלק) ויקח רמח בידו, הוא זכות אברהם שעולה רמ"ח, לומר שגם הוא בקדשו שם שמים, יצילהו ה' כאשר עשה לאברהם באור כשדים שלא מת, עכ"ד. ובוזרה הקדוש (פינחס דף ר"ז): מבואר שאחר אותו מעשה שקנא פינחס קנאת ה' ניתוסף לו אות יו"ד על שמו, פינחס כמנין יצחק, ע"ש בדבדב"ק. והיינו כי מאחר שפינחס נכנס לקנא קנאת ה' צבאות במסירות נפש, וכמבואר בגמרא במס' סנהדרין (דף פב.) ובתרגום יונתן כמה נסים שנעשו לו, ופינחס מסר נפשו לקנא קנאת ה', לכן נטפלו עמו אברהם ויצחק, כי אברהם אבינו היה הראשון למקדשי ה' שמסר נפשו לה' באור כשדים, וגם יצחק פשט צאורו בעקידה להיות קרבן על פי ציווה ה', ואז כאשר נכנס פינחס במסירות נפש לקדש שם שמים, נטפלו הם עמו וקיבל כח קדושתם של האבות הקדושים אברהם ויצחק.

והנה כבחינה זו כתב בתפארת שלמה (ליום הכיפורים) לפרש מה דכתיב (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן אל הקודש, דצריך להתבונן בזה מה שבכל הפרשה זו של יום כיפור נזכר דוקא שמו של אהרן, כמו שאמר בזאת יבא אהרן ובא אהרן וגו', הלא היו כמה כהנים גדולים שלא היה שם אהרן, גם מה שעבורת יום הכיפורים היה צריך להיות דוקא על ידי הכהן גדול בעצמו מה שאין כן בכל השנה. והוא יען כי לגודל קדושת היום הזה היה צריך להיות העבודה על ידי מבחר האנשי הוא הכהן גדול, אשר היה לו הכנה ופרישה יתירה בכל השנה כאשר נפשו יודעת כי הוא יכנס לפני ולפנים לכפר בעבודתו על כלל ישראל, ומחמת גודל הפרישות והטהרה היה ביכולתו לעורר כוחו וזכותו של אהרן הכהן גדול הראשון, עד אשר אהרן בעצמו היה נכנס עמו בשעת העבודה, וזה נזכר בכל הפרשה שמו של אהרן, עכ"ד. (וע"כ בתפארת שלמה פ' תזריע).

ולפי זה יש לפרש מה שפתח הפסוק בפרשה זו, פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, וכבר הקשה שדו"ל למה יחסו הכתוב בכאן אחר אהרן. אמנם על פי האמור י"ל כי מאחר שבפרשה זו נאמר השכר לפינחס והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם, לזה בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, להורות שכחו של אהרן הכהן יהיה נטפל עמו בעבודתו בקודש לפני ולפנים.

וע"כ זה הסמך בוזרה הקדוש את הפסוק שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמן, כי כמו שאנו רואין בפרשה זו שנטפל לפינחס כח קדושתו של אברהם ויצחק, וגם עתה כאשר ישמש בכהונה יא נטפל עמו כח קדושתו של אהרן הכהן, מזה נלמד כי הראשון דבר מצוה נטפל עם האחרים העושים המצוה, ובכך גם לענין התוכחה כאשר יאמר האדם דברי כבושין יש לו כח הקדושה של משה רבינו שהוא גדול מאד עד אין שיעור וערך, וממילא הוא הבטחה גמורה שיתקבלו התוכחה באזני השומעים ולא תשא עליו חטא, והכל הוא מכוחו של משה רבינו הנטפל עם כל המוכיח בשער, וכמו כן הוא בשעה שהאב מחנך את בניו ומדבר על לבם בנטפי מוסר יתקבלו דבריו על לבם, כי כח הקדושה של משה רבינו נטפל עמו, ולזה דרש בוזה"ק שמע בני מוסר אביך, שיתקבל מוסר האב באזני הבנים, ואל תטוש תורת אמן, ואף בשר רם יכול לומר דברי מוסר כי משה רבינו עומד ומכית עמו לעורר את בני ישראל לתשובה, ועל ידי זה יש לו כח הקדושה תמיד בכל עת ובכל זמן.

השניית יעזור שנוכה להיות דבוק בתורה הקדושה ויהיה לנו הזכיה לשמוע דברי תוכחה, ויהיה לנו הזכיה להתעורר לתשובה על ידי משה רבינו רבן של ישראל שהוא עומד ומוכיח בכל דור דור בכל מקום שיש מוכיח, וזהו התחזקות גדול לכל אחד מישראל בהביטו אל נפשו באיזה מדרגה הוא נמצא, ואומר בלבו מי יוציאני מעמק הבכא ומי יגביה את נשמתו שאוכה להתדבק אל הבוכ"ע ואל התהו"ק להיות דבוק בתורה ומצות, כי בימינו אלה מי הוא אשר ראוי לומר דברי תוכחה, אך כיון שהמוכיח מקבל הכח של משה רבינו ונטפל כמו הרי לכוחו של משה רבינו אין לו שיעור וערך. והשניית יעזור שיהיה לנו הזכיה להתעורר לתשובה על ידי משה רבינו ולשמוע הדברי תוכחה מאת משה רע"א מהימא ויתלהבו לבבות בני ישראל לעוררם לתשובה, והיה כאשר ירים משה את ידו ואומר דברי תוכחה, וגבר ישראל, כי על ידי זה נתרומם קרן התורה וישראל, והשניית יזכינו שנוכה לאיזה התעוררות של משה רבינו ונזכה להתעורר ולקרוב לבנינו לבנינו שבשמים שלא נהיה מנושאים כל כך ויתלהבו לבבות ישראל לבנינו שבשמים, והשניית יעזור שנוכה לשמוע זה ונתעורר לתשובה ומעש"ט ונזכה לשפר מעשינו ולילך בדרך התורה והיראה ולעבוד את ה' בדחילו ורחימו כרצונו יתברך, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.